

Vlaams
Parlement

vergadering **C162 – LAN9**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 7 maart 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Els Robeyns tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de noodzaak tot vleesmatiging
- 1290 (2011-2012)

3

■

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

Vraag om uitleg van mevrouw Els Robeyns tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, en tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de noodzaak tot vleesmatiging - 1290 (2011-2012)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister-president Peeters.

Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Mevrouw Els Robeyns: Voorzitter, minister-president, er staat maar één vraag op de agenda, maar ik stel vast dat die op veel belangstelling kan rekenen. Het is misschien een onderwerp dat hier niet zo vaak ter sprake komt. Ik wil het hebben over de noodzaak tot vleesmatiging.

Hoewel de vleesconsumptie in Vlaanderen de voorbije jaren met meer dan 7 procent is gedaald, eten we nog steeds te veel vlees. Vleesmatiging is meer dan ooit aangewezen. Dat is alvast het centrale thema in de recente actie ‘Dagen Zonder Vlees’ in het kader van de vasten en dat blijkt ook uit een recente studie van Ecolife over de grootte van de milieu-impact van dierlijke producten.

In de studie berekende Ecolife de ecologische voetafdruk van het verbruik van dierlijke producten in België, en daaruit blijkt dat de Belg te veel dierlijke producten consumeert. De consumptie van dierlijke producten is goed voor 22 procent van de totale ecologische voetafdruk per Belg. Als alle mensen ter wereld evenveel dierlijke producten zouden consumeren als een gemiddelde Belg, zouden we volgens de studie drie vierde van de totale productieve land- en zeeoppervlakte van de planeet nodig hebben voor veeteelt, visserij en viskweek alleen. Een wereldwijde consumptie van dierlijke producten naar Belgische maatstaven is met andere woorden niet enkel ecologisch onverantwoord, het is ook gewoon niet haalbaar.

Uit de studie blijkt ook dat dierlijke voedingsproducten een hogere ecologische voetafdruk hebben dan de plantaardige alternatieven op basis van soja, peulvruchten, noten, zaden, algen en zeeieren. Voor dierlijke producten is veel meer energie, landoppervlakte, eetbare biomassa en water nodig, en veeteelt zorgt voor veel meer schadelijke emissies van broeikas- en verzurende gassen en voor reactieve stikstofverbindingen die zorgen voor overbemesting.

Er zijn geschikte plantaardige alternatieven voor dierlijke producten, die een veel lagere ecologische voetafdruk hebben. Bovendien bevatten plantaardige eiwitbronnen minder schadelijke cholesterol en verzadigde vetten. De consument kan er dus voor kiezen om minder dierlijke producten en meer plantaardige alternatieven te eten en de voedingsindustrie zou meer kunnen investeren in onderzoek en ontwikkeling van plantaardige voedingsproducten. Positief in die zin is alleszins het actieplan ‘alternatieve eiwitbronnen’ dat onlangs in deze commissie werd voorgesteld.

De studie van Ecolife toont alleszins aan dat een sterke wijziging van ons voedingspatroon noodzakelijk is in het streven naar een duurzame toekomst. Minder dierlijke producten en meer gezonde plantaardige voeding zijn daarbij cruciaal.

Maar ook vanuit gezondheidsoogpunt is vleesmatiging belangrijk, ik had deze vraag daarom ook tot de minister van Welzijn gericht. Een te hoge consumptie van vlees en bewerkte vleesproducten verhoogt immers het risico op een aantal welvaartsziekten, waarvan de meest bekende de hart- en vaatziekten zijn. Daarom bepaalt de Vlaamse gezondheidsdoelstelling terecht dat tegen 2015 de dagelijkse hoeveelheid consumptie van vlees en vis moet worden beperkt tot 100 gram per persoon. Vandaag is dat gemiddelde nog 160 gram.

Om al die redenen lijkt het mij wenselijk en noodzakelijk dat de overheid voldoende aandacht heeft voor zowel de promotie van plantaardige voeding, alsook voor sensibiliseringsacties gericht tot de bevolking met als doel de vleesconsumptie te verminderen.

Er is een bijkomend actueel element dat er nog niet was toen ik mijn vraag om uitleg indiende, namelijk het goede voornemen van de minister van Leefmilieu om de uitstoot van de broeikasgassen tegen 2020 met 30 procent te verminderen. De minister verwijst voor extra maatregelen onder meer naar extra inspanningen vanuit de landbouwsector. Ik meen dat vleesmatiging daarin een zekere rol kan spelen. Vandaar mijn bijkomende vraag, minister, of er ook een strategie rond vleesmatiging zal worden uitgewerkt in het kader van het nieuw op te maken Vlaams klimaatsbeleidsplan.

Vindt u eveneens dat de vleesconsumptie in Vlaanderen te hoog is? Acht u vleesmatiging noodzakelijk? En zo ja, in welke mate? Bent u bereid om aandacht te vragen voor vleesmatiging? Welke maatregelen hebt u al genomen om de vleesconsumptie te verminderen? Plant u nog nieuwe initiatieven?

Hebt u deze problematiek al besproken met het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)? Ik heb zojuist op de radio nog een spotje gehoord over de consumptie van vlees van bij ons. Ik meen dat VLAM hier ook een belangrijke rol in kan spelen. Acht u het wenselijk dat VLAM vleesmatiging zou opnemen in zijn duurzaamheidsbeleid?

Mijn laatste vraag was eerder gericht tot de minister van Welzijn en luidt: zijn er reeds sensibiliseringsacties ten aanzien van de publieke opinie genomen om de vleesconsumptie te verminderen en om plantaardige voeding te promoten? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

De voorzitter: Mevrouw Kindt heeft het woord.

Mevrouw Els Kindt: Voorzitter, minister-president, nu en dan worden studies uitgebracht of acties gevoerd die een aantal vragen opwerpen. Uiteindelijk komt het er voor elk van ons op neer om een voldoende verscheiden voedingspatroon te hebben en om voldoende gezond te eten en te bewegen. Alles wijst er bovendien op dat door de ontwikkeling van een aantal landen, zoals China, de vraag naar vlees nog zal stijgen. De vraag is of dat nu echt zo rampzalig is als wordt gesteld in de studie van Ecolife en zoals ook wordt gesuggereerd in de vragen van mevrouw Robeyns.

Er is duidelijk een probleem: wie kan objectieve en correcte informatie geven als het over voeding en voedsel gaat? Zijn de alternatieven dan zoveel beter? Weet dat bijvoorbeeld sommige alternatieve vleesvervangers, vaak gebaseerd op soja, worden ingevoerd uit Brazilië. Weet trouwens ook dat wetenschappers het moeilijk hebben om een uitspraak te doen, want wat goed is voor de 'carbon footprint' kan slecht zijn voor de 'water footprint'.

Vandaar, minister-president, twee bijkomende vraagjes. Hebt u de studie van Ecolife al laten onderzoeken door de administratie? Zo ja, wat waren de bevindingen ervan?

De promoties van VLAM gaan de jongste tijd duidelijk uit van de noodzaak om gezond te eten en daarbij hoort een afwisseling van diverse voedingsproducten, inclusief vlees en vis. Hoe wordt deze nieuwe aanpak geëvalueerd?

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Voorzitter, minister-president, ik vind de vraag van mevrouw Robeyns terecht. Het zal wel zo zijn dat we in onze Belgische en Vlaamse maatschappij een eetpatroon hebben dat niet direct strookt met wat wordt verwacht van een normaal individu dat gezond wil eten en gezond wil blijven. Dit is een eerste opmerking.

Mevrouw Robeyns had het vooral over de voedselconsumptie en de gezondheid. We weten dat er heel wat tegenstellingen zijn in beweringen over vleesconsumptie en over vetten. Soms zijn er professoren en onderzoekers die andere vaststellingen doen dan degenen die het altijd hebben over het vlees en vet van dieren, inclusief vis. Ik vraag me af of al die theorieën zullen blijven standhouden.

Aan de andere kant zijn er naast de consumptie ook de productie en de CO₂-uitstoot. Wat mevrouw Robeyns zei, is best mogelijk. We weten dat we effectief via het geven van voeders en het anders voederen van dieren, een deeloplossing kunnen vinden. Ik wil wel waarschuwen, we moeten immers voorzichtig zijn met een mogelijke uitspraak over te veel productie. Wat wij in Vlaanderen en België produceren, wordt hoofdzakelijk geëxporteerd. De reden daarvoor is heel eenvoudig: in andere landen is er nog een sterk tekort aan dergelijke producten. We moeten niet de indruk geven dat er hier te veel geproduceerd wordt omdat wij te veel eten. Daar moeten we toch rekening mee houden.

Minister-president, hoe ziet u de contradictie tussen die twee?

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Dirk Peeters: Ik sluit me graag aan bij de vraag om uitleg van mevrouw Robeyns.

U zult zich wel herinneren dat ik ook het woord heb gevoerd in de discussie over de alternatieve eiwitbronnen. Ik vind dat we die problematiek niet alleen moeten benaderen vanuit wat er al dan niet op ons bord ligt. De problematiek van de vleesconsumptie heeft vooral te maken met vleesproductie. Het beleid dat daarover wordt gevoerd, stuurt eigenlijk aan op een toename van vleesexport, -productie en -consumptie. Dat bleek ook uit de voorstelling die we kregen van VLAM. Dat zij vooral daar hun middelen op inzetten, heeft dan weer te maken met de sector die al dan niet betaalt. Het was toen toch wel opvallend dat zij daar het meest op inzetten.

Verleden week hadden we het over de vergroening van het Europees landbouwbeleid. Toen bleek ook dat de sector van het vlees in die context problematisch kan worden in de toekomst. Dat heeft namelijk een verleden van hoge subsidies. In de toekomst, met de vergroening, moeten we daar toch een aparte aanpak voor hebben.

Globaal denk ik dat we de behoefte hebben aan een plan van aanpak om vleesconsumptie in de toekomst te beperken. Minister-president, u hoort niet graag dat ik extrapoldeer. Als ik zeg: “Als alle Chinezen zo veel vlees eten”, begint u te lachen. Maar daar komt het eigenlijk wel op neer.

Minister-president Peeters: Nee, ik lach daar niet mee.

De heer Dirk Peeters: De verduurzaming van de landbouw, de ecologische voetafdruk van de landbouw, de problematiek van vleesproductie en sojaontwikkeling, met name in Brazilië, weegt ontzettend zwaar op onze klimaatproblematiek. Als we onze plek daarin niet ten volle naar waarde schatten en ons beleid daar niet aan aanpassen, zullen we zowel hier als in Europees verband in de problemen raken.

Kan de Vlaamse overheid een plan van aanpak opstellen om vleesmatiging in the picture te brengen en er een sensibilisering over op te zetten? Zo kunnen we het ook op Europees niveau versterken.

Ik ben niet de diehard vegetariër. Ik eet gevarieerd en dus ook af en toe vlees. Op mijn stoutste dagen eet ik zelfs een stuk wild. *(Opmerkingen. Gelach)*

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Er moet inderdaad een onderscheid worden gemaakt tussen de productie en de consumptie van vlees. Die twee zaken hangen natuurlijk nauw samen, maar we moeten zoals – eerder gezegd – rekening houden met de export van vlees.

Eigenlijk zijn er alleen maar voordelen aan vleesmatiging. Ik zeg niet dat iedereen vegetariër moet worden, maar wel dat iedereen matig met vlees zou moeten omgaan. Dat staat ook in het actieplan voeding en beweging. Iedereen zou per dag slechts 100 gram vlees mogen eten. Dat is goed voor de gezondheid en ook goed vanuit milieuoogpunt. Voor de productie van vlees is er namelijk veel meer water en land nodig. Er is verder inderdaad ook een grote uitstoot van broeikasgassen.

We moeten niemand verplichten om dit of dat te eten, maar er is wel sensibilisering nodig. Veel mensen beseffen gewoon niet hoe veel of hoe weinig 100 gram vlees is. Voor sommigen is 100 gram vlees weinig, voor mij is dat veel. Veel mensen zijn het gewoon 160 gram vlees te eten. Zij zouden er wel eens van kunnen schrikken hoe weinig 100 gram eigenlijk is.

VLAM heeft in het verleden al eens promotie gevoerd voor het flexitarisme. Zulke acties moeten zeker worden voortgezet. Ik ben ook benieuwd welke acties u eventueel zult ondernemen om vleesmatiging te promoten.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Collega's, ik begrijp dat het een gevoelige discussie is. Bepaalde sectoren hebben er een groot belang bij, het heeft een economische waarde. Ik begrijp dat wel.

Ik erger mij alleen aan sommige betogen waarin er twijfel wordt gezaaid over die mogelijke impact van vlees op milieu en gezondheid. Mevrouw Eerlingen heeft het daarnet heel mooi verwoord. De discussie gaat er niet over of we nu allemaal al dan niet vegetariër moeten worden. Er bestaat geen wetenschappelijke discussie meer over het feit dat we met z'n allen te veel vlees eten of dat er een grote milieu-impact is van vlees. Het gaat daarbij niet alleen over broeikasgassen, maar ook over de waterafdruk.

Dat zijn feiten. De vraag is hoe de Vlaamse overheid daarop reageert. Bestaat er effectief een strategie van de Vlaamse overheid om die vleesconsumptie te verminderen? Het gaat dat niet alleen over het promoten van vleesvervangers of vegetarische producten, maar ook over het stimuleren van substituties in een aantal voedingsproducten, zodat het vleespercentage naar beneden wordt gehaald. Dat zal dan ook een positief effect hebben op die milieu-impact en op de gezondheid van alle Vlamingen.

Minister-president, wat is precies de strategie van de Vlaamse overheid inzake vleesmatiging?

De heer Jos De Meyer: Minister-president, aandacht voor gezondheid is uiteraard belangrijk. Niemand heeft daar iets op tegen. Die bekommernis van mevrouw Robeyns is begrijpelijk. Ze heeft, als sp.a'er, zelfs aandacht gevraagd voor de vasten in de consumptietijd. Wat kunnen we daar in godsnaam op tegen hebben?

Minister-president, anderzijds is het vrij normaal dat u, als minister van Landbouw, vleesproductie, -export en -consumptie op de correcte manier stimuleert. Ik heb uitdrukkelijk gewezen op een gezonde levensstijl. Dat betekent: gezonde voeding, voldoende afwisseling, – daar hoort mijn inziens ook vlees bij, maar dan met mate – en voldoende beweging. Het is evident dat we daar aandacht voor vragen.

Toen er echter enkele weken geleden in deze commissie, kamerbreed, over alle partijgrenzen heen, gesproken werd over aandacht voor de wijnproductie, heb ik geen enkel vingertje gezien om te waarschuwen voor de risico's die zijn verbonden aan overdreven consumptie van bepaalde dranken. Ik wil u alleen maar wijzen op de manier waarop begrippen bezet worden. Ik zie aan de lichaamstaal van sommige collega's dat ze het niet helemaal met me eens zijn. Geen probleem, we mogen allemaal onze opinie hebben.

Ik zet me wat af tegen betutteling van de overheid. De overheid moet niet de menu's voorschrijven of met de weegschaal in de keuken staan. Ze moet aandacht vragen voor gezonde voeding, maar niet met een keizer-kostermentaliteit. Collega's, dat is mijn visie. Ik heb het recht die hier uitdrukkelijk naar voren te brengen.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Voorzitter, collega's, het is een interessant en belangrijk debat, met vele facetten. Zoals steeds moeten we het debat over zo'n probleem zeer genuanceerd en met heel wat cijfermateriaal proberen te voeren. Ik ben daar graag toe bereid.

Er zijn twee belangrijke invalshoeken voor het reduceren van het vleesverbruik. Het eerste facet is de ecologische voetafdruk, het tweede facet zijn de gezondheidsredenen. Die twee delen komen in dit debat aan bod. Ik begrijp dat de ecologische voetafdruk in deze commissie wat meer wordt benadrukt. Beide facetten zijn echter belangrijk in heel de discussie.

Wat de ecologische voetafdruk betreft, zijn er studies die nog verder moeten worden uitgewerkt en verfijnd. Mevrouw Robeyns, u verwijst naar de Ecolife-studie, die een element is in het debat, maar die studie bevat wel een aantal pertinente fouten. Men moet in het algemeen voorzichtig zijn met studies en het is zeer belangrijk dat die fouten worden gedetecteerd en worden uitgeklaard.

Ik geef enkele voorbeelden van pertinente fouten. Op pagina 14 vermeldt de studie dat het Belgisch grasland 3 ton droge stof, beschikbaar voeder, produceert per jaar. In werkelijkheid gaat het om 8 tot 12 ton droge stof per jaar. Er wordt in de studie dus een cijfer gehanteerd dat drie maal te laag is. Op pagina 32 spreekt men over een oppervlakte van 1 miljoen hectare grasland in België. Als men de statistieken van de FOD Economie neemt – en dat hadden de makers beter eerst gedaan –, dan kan men daaruit leren dat de oppervlakte grasland 580.000 hectare is.

Ik wil niet de hele studie onderuithalen, maar ik ga ervan uit dat alle leden van deze commissie elke studie kritisch bekijken, ook al zou men op het eerste zicht zeggen dat men die studie volledig kan gebruiken om zijn standpunt te argumenteren.

We hebben ook met een aantal professoren contact gehad en naar hun mening gevraagd. Hun signaal is zeer duidelijk: het is een studie die een aantal pertinente dingen naar voren brengt, maar ook pertinente fouten bevat.

Ik betwist niet dat dierlijke producten een grotere ecologische voetafdruk hebben dan plantaardige. Maar als studies beweren dat ze dat kunnen kwantificeren, dan moet men natuurlijk wel met juiste cijfers werken en daar is het laatste woord nog niet gezegd. Met alle respect, maar foutenmarges van een paar honderd procent zijn voor mij niet aanvaardbaar. Als die in een studie aanwezig zijn en professoren zijn het daarmee eens, dan moet die studie misschien herbekeken worden en de fouten worden rechtgezet.

De ecologische voetafdruk van de Vlaamse vleesproductie is de afgelopen jaren gedaald. Ik stel vast dat het aantal dieren in Vlaanderen de afgelopen jaren is afgenomen. Ik heb de cijfers bij over het aantal runderen, varkens en pluimvee in 2000 versus 2011. Verder moeten we enorme inspanningen leveren om de ecologische druk die de vleesproductie heeft, verder te verminderen onder meer via investeringssteun voor milieu-investeringen via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds. We hebben daar al heel wat geld voor vrijgemaakt.

Toch moeten we ons ook bewust zijn van het feit dat de vleesproductie op wereldniveau nog zeer sterk zal toenemen. Het is niet om mee te lachen, maar toont nog eens aan hoe delicaat en complex dit dossier is. Kan men vanuit het Westen zeggen dat de vleesproductie om ecologische redenen moet afnemen en dat de Chinezen minder vlees moeten gaan eten terwijl wij al jaren een hoge vleesconsumptie hebben? Ik vind dat er ook ethische aspecten zijn, waarbij men moet oppassen dat er geen paradox ontstaat tussen diegenen die bepaalde stellingen innemen en andere delen van de wereld die nu eindelijk ook vlees kunnen eten vanwege een stijgende levensstandaard. Het is een belangrijk debat, waar het laatste woord nog niet over gezegd is.

Tussen 1950 en 2005 is de bevolking verdubbeld, maar is het vleesverbruik vervijfvoudigd. De oorzaak hiervan is dat de vraag naar vlees zeer sterk inkomensgerelateerd is. Op zich zou men kunnen zeggen dat het positief is dat meer mensen wereldwijd zich vlees kunnen veroorloven, maar dat stelt ons voor nieuwe problemen. Uit internationaal onderzoek blijkt dat bij een inkomen van minder dan 1000 dollar mensen zich nauwelijks vlees op het menu kunnen permitteren. In de inkomenscategorie tussen 1000 en 5000 dollar explodeert de consumptie van producten van dierlijke consumptie, om bij een inkomen boven de 5000

dollar terug af te zwakken. De onderlaag kan zich dus geen vlees permitteren, de tussenlaag wel en de hogere inkomensklasse consumeert minder vlees. U moet dan ook wel heel goed weten voor welke groep u dan pleit. Voor de groep met meer dan 5000 dollar is het op zich geen probleem, net zomin als voor de groep met minder dan 1000 dollar. U viseert de middengroep om minder vlees te eten.

Aangezien een groot deel van de wereldbevolking door de gestegen welvaart in de inkomenscategorie 1000 dollar tot 5000 dollar terechtkomt, verwacht de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) een toename van de vleesproductie met 44 procent tegen 2030. Er is wel een serieus probleem. Het is positief dat die middengroep stijgt, maar daardoor stijgt dus ook de vleesconsumptie. Er zijn verschillende facetten in het debat. Ik hoop dat iedereen die aan het debat deelneemt, maximaal streeft naar juiste 'facts and figures', met wetenschappelijke studies zonder fouten en andere elementen.

Mevrouw Robeyns en mevrouw Eerlingen, u vraagt of ik vind dat de vleesconsumptie in Vlaanderen te hoog is en of ik vleesmatiging noodzakelijk acht. Net zoals minister Vandeurzen sluit ik me voor het vleesverbruik aan bij de aanbevelingen van het Vlaamse voedingsvoorlichtingsmodel, de actieve voedingsdriehoek, die terug te vinden is op de website www.vigez.be/voeding. Het is in eerste instantie belangrijk dat consumenten de aanbeveling kennen van 100 gram vlees, vis, eieren of vervangproducten per dag. Zo kunnen ze voor zichzelf uitmaken of ze al dan niet hun vleesinname moeten minderen en/of meer variëren met andere voedingsmiddelen uit de voedselgroep vlees, vis, eieren en vervangproducten.

Ik verwijs naar wat de heer De Meyer heeft gezegd over het informeren van de consument. We willen duidelijk voor die 100 gram gaan. Dat is een belangrijke communicatie. Maar het is niet de bedoeling dat de overheid in de keuken gaat staan om te kijken of dat wordt gerespecteerd. Ik neem aan dat niemand in de commissie daarvoor pleit.

De algemene boodschap dat de vleesconsumptie te hoog is en we die moeten verminderen, is relatief. Wie al weinig vlees eet, moet met het oog op een goede gezondheid niet noodzakelijk nog minderen. U moet geval per geval bekijken. Qua gezondheid is het niet wijs om een persoon die al minder dan 100 gram eet, aan te raden nog minder te eten.

Het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV) voerde in 2004 een voedselconsumptiepeiling uit onder de Belgische bevolking. Daaruit bleek dat de gebruikelijke inname van vlees bij personen van 15 jaar en ouder 121 gram per dag bedroeg. Bij vrouwen is de gebruikelijke inname van vlees significant lager dan bij mannen, respectievelijk 91 gram per dag en 152 gram per dag. De 160 gram waarnaar wordt verwezen, betreft de gebruikelijke consumptie van vlees, vis, eieren en vervangproducten samen. De bron voor deze gegevens is: www.iph.fgov.be/EPIDEMIO/epinl/foodnl/food04nl/food57nl.pdf

Sinds 2004 is er geen nieuwe voedselconsumptiepeiling uitgevoerd. Er is misschien wel een noodzaak om de 'facts and figures' te actualiseren. Andere onderzoeken geven echter aan dat de vleesconsumptie niet verder is toegenomen, integendeel. Volgens GfK Panel Services Belgium, het bureau waarop ook VLAM een beroep doet om het consumentenaankoopgedrag in te schatten, zijn de aankopen van vlees voor thuisverbruik de jongste jaren lichtjes gedaald. Ook volgens het Centrum voor Landbouw-Economisch Onderzoek en het Nationaal Instituut voor Statistiek is de langetermijnevolutie van het vleesverbruik in België dalend. Al wie zich in debat mengt, moet weten dat de vleesconsumptie in België is gedaald. Als er andere cijfers zijn, krijg ik die graag. Die daling is misschien te gering en het moet misschien sneller, maar het is op zich een positieve situatie.

Het onderhouden van een gezond levenspatroon is een belangrijk beleidssitem. In eerste instantie wordt hierbij verwezen naar de website www.zorg-en-gezondheid.be/Beleid/Gezondheidsdoelstellingen/Gezondheidsdoelstelling-voeding-en-

beweging. Een afgewogen vleesconsumptie als onderdeel van een evenwichtige voeding maakt hiervan een wezenlijk deel uit en zal verder worden aangemoedigd. Ook vanuit Volksgezondheid is er een strategie die al volop in uitvoering is, mijnheer Sanctorum. Dat gebeurt vanuit de optiek van gezondheid en evenwichtige voeding, waar vlees een onderdeel van uitmaakt. Ik heb begrepen dat de heer Dirk Peeters dat bijtreedt en dat hij zelfs af en toe zondigt.

Op mijn initiatief heeft VLAM eind vorig jaar een duurzaamheidscharter ondertekend. In dit charter, dat ik graag wil overmaken als u dat nog niet hebt, engageert VLAM zich om in zijn business-to-consumercommunicatie nog meer toe te spitsen op duurzame consumptie. Om het idee van duurzame consumptie meer concreet te maken, wil VLAM via het concept ‘Lekker van bij ons’ de consument oriënteren in de richting van meer duurzame voedselkeuzes. Mevrouw Kindt stelt hier dat, als u opteert voor alternatieven die komen uit Brazilië, dat ook een effect heeft op uw ecologische voetafdruk. ‘Lekker van bij ons’ is dus zeker een interessante benadering.

In de ‘Vlees van hier’-campagne, die VLAM in september 2011 lanceerde, vertaalt zich dat door: één, de plaats van vlees in een evenwichtige en gevarieerde voeding te duiden; twee, te wijzen op de mogelijkheden voor een duurzamere consumptie van vlees, enerzijds door te kiezen voor vlees van bij ons, anderzijds door te communiceren over de aanbeveling van 100 gram vlees, vis, ei of vervangproducten per dag en drie, te informeren over verduurzaming van de veehouderij.

Sinds het najaar van 2011 worden alle vleescampagnes afgestemd op de drie thema’s die centraal staan in de ‘Vlees van hier’-campagne: veilig, voedszaam en verantwoord vleesverbruik. VLAM lanceerde de ‘Vlees van hier’-campagne om de Vlaming die kiest voor vlees, aan te sporen om de voorkeur te geven aan veilig en verantwoord vlees van bij ons. Vlees in de juiste hoeveelheid en de juiste context past in een gezonde en evenwichtige voeding.

Een laatste vraag betrof sensibiliseringacties. Ik verwees al naar ‘Lekker van bij ons’. Ik heb ook zo’n advertentie bij, waar daarnet al naar verwezen is. Men vergeet dat soms, maar VLAM voert evenzeer promotie voor plantaardige producten zoals groenten, fruit, aardappelen, brood. Het zijn dus niet alleen campagnes voor vlees.

Samengevat, collega’s, kan ik stellen dat er een duidelijke strategie is, die gericht is op 100 gram consumptie per dag en op evenwichtig en gezond eten. Vleesmatiging is daarin een heel duidelijk element, mevrouw Eerlingen. Dat is ook ons uitgangspunt.

Mijnheer Peeters, we hebben die discussie over het grotere geheel al eerder gevoerd. Dat is een heel belangrijke discussie, maar een met vele facetten, waarin het ethische aspect en de paradoxen snel naar boven komen.

Mijnheer Callens, ik heb het nu gehad over de consumptie, maar uiteraard past ook het hele exportgebeuren in dit debat. Ik ga ervan uit dat niemand ervoor pleit om de groep die meer dan 1000 dollar verdient, te vergroten. Wij zijn er met zijn allen van overtuigd dat het de middengroep is die moet worden aangezet tot die consumptie van 100 gram en dergelijke meer. Sommigen pleiten er wellicht voor om de bovenkant van de markt, de groep die boven de 5000 dollar zit, ook te maximaliseren, omdat we dan met zijn allen meer verdienen, maar dat heeft dan ook het effect dat zij minder vlees eten.

Ik hoop, collega’s, dat ik met al die elementen het debat verder heb gestoffeerd. Mogelijk heb ik niet het laatste antwoord in dit debat gegeven.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Mevrouw Els Robeyns: Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik ben zelf geen diehard vegetariër. Integendeel, ik eet graag een lekker stuk vlees. Ik had het dan ook bewust over vleesmatiging, en niet over allerlei andere, drastische maatregelen.

Als u zegt dat bepaalde feiten in de studie niet kloppen, geloof ik dat. Ik ben het met u eens dat feiten correct moeten zijn. Eén studie heeft wellicht niet alle waarheid in pacht. Elke studie zal ongetwijfeld bepaalde waardevolle en belangrijke elementen aanbrengen.

Ik ben er mij van bewust dat dit een heel delicaat onderwerp is. Ik heb de discussie hier op gang getrokken met mijn vraag, omdat ik vind dat we dat debat echt moeten voeren. Ik heb zeker geen bepaalde inkomenscategorie willen viseren, integendeel. Lang geleden was veel vlees eten een teken van welvaart. Vandaag is blijkbaar veeleer het omgekeerde waar, volgens uw cijfers.

Hoe dan ook is het belangrijk dat we sensibiliseren inzake het gezondheidsaspect. Vlees heeft zeker zijn voedingswaarde, maar te veel vlees en vet is uiteraard niet goed. Er is nu een strategie, gericht op de maatstaf van 100 gram vlees, maar ik vind dat het gezondheidsaspect soms nog wat explicieter mag worden benadrukt in bepaalde communicatiecampagnes.

De 'flexivoor' vind ik een goede campagne. Ik ben ook op de hoogte van het feit dat VLAM een duurzaamheidscharter heeft ondertekend en dat er meer en meer aandacht voor komt. Maar van mij mag het soms nog wat verder gaan dan nu, zonder het in extremen te willen trekken.

Minister, ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn bijkomende vraag over het klimaatbeleidsplan. Zal de vleesmatiging daar een onderdeel van zijn? Wordt daar een bepaalde strategie rond uitgewerkt? Minister Schauvliege heeft begin deze week immers bepaalde uitspraken gedaan en bepaalde verwachtingen bij de landbouwsector gelegd.

De voedselconsumptiepeiling blijkt te dateren van 2004. Misschien is het wel interessant om nieuwe, juiste cijfers op te vragen.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Wat de uitspraken van minister Schauvliege betreft, heb ik het aanvoelen dat er deze namiddag wel eens een actuele vraag gesteld zou kunnen worden over dat onderwerp. Misschien is het goed dat de minister zelf toelicht wat zij al dan niet heeft gezegd en wat ze precies heeft bedoeld.

Ik kan alleen onderstrepen, mevrouw Robeyns, dat wij vanuit Landbouw inspanningen doen, ook met de steun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), om bijvoorbeeld ammoniakarme stallen te bouwen. Daar komt dan weer de kritiek op dat er te veel steun naar varkensstallen gaat enzovoort. Het departement Landbouw en Visserij en het VLIF hebben inspanningen gedaan en verhoogde steun geleverd om de CO₂-uitstoot aan te pakken. Ik ga ervan uit dat het debat zich verder gaat ontwikkelen op Europees niveau, en daarmee loop ik toch al vooruit op een eventuele actuele vraag aan minister Schauvliege deze namiddag. Europa wou voor 30 procent gaan, in de hoop dat andere industriële landen zouden volgen, maar dat is niet gelukt. Zal Europa zijn strategie nu wijzigen? Gaan we nu alleen voor die 30 procent? Zonder partners? Of niet? Dat is een belangrijk punt. Ik wil graag weten wat Europa daarmee gaat doen. Ze hebben de 'road map for moving to a low carbon economy'. Dat loopt tot 2050. Dit debat zal in de komende weken zijn beslag vinden. Het is normaal dat de minister van Leefmilieu daar uitspraken over doet. Dat Vlaanderen zich bindt aan die 30 procent is nog een ander paar mouwen.

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Dirk Peeters: Voorzitter, ik ben het ermee eens dat de overheid niet in de keuken moet komen kijken. Minister-president, u wijst op de mogelijke ethische bezwaren en de internationale context. Ik kan u daarin volgen. Ik wil niet zeggen dat Vlaanderen maar moet zien wat het beste is. We moeten het probleem gewoon op dat niveau bekijken. Dit is een mooi voorbeeld van globaal denken en lokaal handelen. We kunnen de kwestie niet los zien van de Vlaamse context en de relatie met Brazilië en China. Dat is intens verweven.

Binnenkort komt er een voorstel van resolutie van de meerderheid over ‘land grubbing’ of de grootschalige landpacht. Dat speelt zich ook af in Afrika en Zuid-Amerika, en ook onder impuls van China en in relatie met dierenvoeding. We dragen verantwoordelijkheid in deze kwestie.

Ik heb niet gezegd dat we niet moeten investeren in milieu en in de emissiearme stal. Ik heb alleen vastgesteld dat we met een lager aantal varkens veel meer subsidies aan het verlenen zijn door het stimuleren van de groei op basis van mestverwerking. Ik blijf de vraag stellen. Ik vind dat geen verstandige keuze. Het aantal is zelfs gedaald het afgelopen jaar. *(Opmerkingen van minister-president Kris Peeters)*

Jawel, de subsidies zijn gestegen.

Minister-president Kris Peeters: Uw stelling klopt niet. Er is meer steun gegeven omdat er meer wordt geïnvesteerd in milieu en dierenwelzijn. Ik ben bereid om daar nog op terug te komen. Maar ik ben het niet eens met uw analyse.

De voorzitter: De heer Callens heeft het woord.

De heer Karlos Callens: Ik dank u voor uw antwoord, minister-president. Ik ben blij dat het de administratie en u is opgevallen dat de studies niet altijd zijn wat ze voorhouden.

Wie een lekker stukje vlees wil eten, kan kiezen voor de Duke of Berkshire. Dat werd maandag uitgeroepen tot beste vlees aller tijden in België, Vlaanderen en de wereld. Dat beestje wordt gekweekt in Ardooie.

De voorzitter: Mevrouw Eerlingen heeft het woord.

Mevrouw Tine Eerlingen: Minister-president, u zegt dat de studie van Ecolife foutieve gegevens bevat. We moeten op basis van juiste cijfers kunnen discussiëren. Het staat wel buiten kijf dat de veeteelt enorm veel water en land opsloopt. De FAO zegt dat er nu al wereldwijd 75 procent van het landoppervlak wordt gebruikt ten behoeve van vleesproductie. Dat mogen we niet vergeten.

Zoals de heer Peeters zegt, moeten we globaal denken maar ook in eigen boezem kijken en onze verantwoordelijkheid nemen. De keuze voor vlees is niet per se ongezond. Als niet-vleeseter voel ik me toch kiplekker. Het hoeft niet altijd een probleem te zijn. De keuze moet bij de mensen zelf liggen. Ik wil zeker niemand verplichten om geen vlees meer te eten. Het is belangrijk dat de mensen weten wat gezond is en wat niet. We hebben actuele gegevens nodig van het vleesverbruik. Dat zou zeer nuttig zijn voor de opvolging van de voorbije en toekomstige acties.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: De wetenschappelijke onzekerheid heeft te maken met de complexiteit van de modellen. De berekening is zeer ingewikkeld. Dat neemt niet weg dat er wel verbanden bestaan.

Er wordt vaak gesproken over de import van soja. Het zou gebruikt worden voor vleesvervangers, maar soja dient in de eerste plaats natuurlijk als veevoeder.

Een overheid moet zich niet als een vervelende schoonmoeder gedragen. Ze draagt wel een grote verantwoordelijkheid inzake sensibilisering en gezondheid. Ik wil geen te grote vergelijkingen maken, ik weet dat dat allemaal heel gevoelig ligt. De overheid speelt haar sensibiliserende rol wat betreft roken en verkeersveiligheid. Dat ligt veel minder gevoelig.

Natuurlijk moet de overheid ook ingrijpen op de maatschappelijke en ecologische impact. Het gaat niet alleen over gedragssturing, maar ook over wetenschappelijk onderzoek, het onderzoek naar alternatieven zoals het fameuze in-vitrovlees dat steeds meer ingang vindt, duurzame productie, en last but not least strenge vleeskeurmerken. Er bestaat echter veel

discussie over wat de waarde is van vleeskeurmerken. Die worden af en toe gescreend, en op het vlak van milieukeurmerken blijken die laag te scoren.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer Sanctorum, u daagt me een beetje uit. In de commissie hebben we de gewoonte om heel redelijk en genuanceerd te zijn. Ik wil u eraan herinneren dat sommige van uw collega's ooit hebben gepleit voor het legaliseren van soft drugs. Misschien moet er iets gebeuren, moeten we nadenken over waar we mee bezig zijn. Het is een kwestie van redelijkheid en mate, en uiteraard is gezondheid fundamenteel, maar we moeten dit op een genuanceerde manier benaderen.

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Het debat is niet afgesloten. De inbreng van de verschillende commissieleden toont aan dat het verschillende elementen bevat. We proberen een beleid te voeren dat gematigd is, gezien de persoonlijke keuzes, zeker wat het eten betreft, om de consument goed te informeren zodat hij of zij voor zichzelf een evenwichtige keuze kan maken.

We hopen dat iedereen zo gezond mogelijk leeft. Het recht om ongezond te leven is natuurlijk gebaseerd op de vrijheid van elk individu. Daar moeten we ook rekening mee houden – tenzij hier mensen zijn die het recht op ongezond leven willen ontnemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■